Retningslinjer og mål for træer

Forvaltning af træer

VORDINGBORG KOMMUNE

Træplan

Udarbejdet af: Afdeling for Trafik, Park og Havne

Vordingborg Kommune
Valdemarsgade 43
4760 Vordingborg
Tlf. 55 36 36 36
www.vordingborg.dk

Indledning

Træer er en vigtig del af det miljø vi færdes i.
Uden træer vil vi ikke kunne trives - da:

Træer renser luften og giver livgivende ilt.
Træer beskytter os mod vind og vejr.
Træer giver frugt og fortæller om årstiden.
Træer er levested for mange dyr.
Træerne er gennem alle tider blevet brugt som samlingssted og tingsted.
Træerne bruges til leg og fordybelse.
Træer skaber karakter, rum og orientering i land og by.
Træerne gør Kommunen attraktiv at bo i.

Træerne i Vordingborg Kommune er af stor kvalitet for oplevelsen af Kommunen og det liv vi har.
Mange steder ser vi karakteristiske rækker af træer langs landevejene, smukke gamle træer i skoven, velplejede vej- og gadetræer i byerne, og solitære træer i haver og parker, samt træer på marker og i hegn.

Træer er med til at understøtte Vordingborg Kommunes vision om, at være:

Storbyens **'Sundeste og smukkeste forhave'.**

Træerne har i de seneste årtier været under pres i takt med de fleste danske byers behov for byudvikling og forbedring af infrastruktur mm. Og dette er også gældende for byer og veje i Vordingborg Kommune.
Opfattelsen og betydningen af træer er ændret de seneste årtier, som følge af at miljøet og livet i byerne og på landet konstant er i forandring. Byerne og vejene fylder mere end tidligere, hvilket betyder at træerne nu flere steder er langt mindre plads til træer, med risiko for beskæring eller endog fældning.
For at beskytte træerne nu og i fremtiden, har vi i Vordingborg Kommune vedtaget denne 'Træplan', hvis formål er at sikre bevarelsen, fornyelsen, driften og plejen af Kommunens træer.
For at støtte 'Retningslinjer og mål for Træer', er der udarbejdet et 'Tillæg', som uddyber de begreber der findes i dette dokument.

Vordingborg Kommune, Trafik, Park og Havne, 2016.

Indholdsfortegnelse

1.0 Forudsætning

2.0 Målsætning

2.1 Princip

2.2 Beskæring og fældning af træer

2.2.1 Kriterier for fældning og beskæring af træer
2.2.2 Afvisning af træfældning
2.2.3 Imødekommelse af træfældning
2.2.4 Grundejers forpligtigelser
2.2.5 Forebyggelse af problemer i forhold til naboer

2.3 Drift og pleje af træer

2.3.1 Bytræer
2.3.2 Målsætning for vej- og bytræer
2.3.3 Omplantning, genplantning og nyplantning

2.4 Træer i skove, lunde, levende hegn og på naturarealer

2.5 Udførelse af træpleje

1.0 Forudsætning

Anmodninger om beskæring og fældning af træer giver anledning til mange spørgsmål til Vordingborg Kommune.
'Retningslinjer og mål for Træer' beskriver, hvordan borgernes og Vordingborg Kommunes ønsker skal behandles.
Af retningslinjerne fremgår, at en anmodning om fældning eller beskæring af træer i alle tilfælde, skal gennemgå en faglig vurdering internt i Vordingborg Kommune.
I princippet vil 'Retningslinjer for Træer' primært gælde træer på offentlige arealer. Dog kan der i enkelte tilfælde på private arealer være særlige, bevaringsværdige eller fredede træer af stor kultur- og naturværdi, som vi som Kommune skal værne om. Disse træer bliver ofte registreret i Lokalplaner og i vores GIS system.

2.0 Målsætning

<u>Vi vil arbejde for, at:</u>

- skabe de bedste levevilkår for træer.
- bevare og beskytte store gamle træer i kommunen, og alle træer ældre end 25 år eller med en stammediameter større end 30cm.
- integrere træer i byudvikling og byggeprojekter.
- begrænse eller stoppe unødvendig saltning af veje og fortove tæt på træer.
- Kortlægge og digitalisere alle vej- og bytræer, samt særlige træer i Kommunen. Så vi kender omfang, art og tilstand.
- øge mangfoldigheden i arter og aldre, og en samlet tilvækst i ved og løv.
- skabe en højere kvalitet af træerne og øget biodiversitet i hele Kommunen.
- have flest mulige vej- og bytræer, samt en øgning i antal.
- øge antallet af træer i det åbne land. Eks. skov- og hegnsplantning.
- træer er og bliver integreret i Kommunalplanen.
- øge borgernes kendskab og bevidsthed om træer og deres kvaliteter, således at træer opfattes som et kollektivt aktiv.
- Borgerne skal inddrages i den praktiske forvaltningen af træer. Særligt vedrørende frivilligt arbejde ved træplantningsprojekter eller rydning omkring vandhuller etc.
- 'Retningslinjer for Træer' er gældende for hele Vordingborg Kommune på alle offentlige arealer.
- Kommunen skal have sanktioner i form af bøder til entreprenører og borgere, der fælder træer ulovligt på offentligt areal. Eller ved fældning/beskæring af bevaringsværdige eller fredede træer.

2.1 Princip

I Vordingborg kommune har vi igennem mange år haft et klart princip (Hovedregel) for, hvordan vi behandler og tager afgørelser i sager omkring alle træer i Kommunen.

H O V E D R E G E L

Vi fælder principielt kun træer i Vordingborg Kommune når de er syge, eller træer som udgør en sikkerhedsrisiko.

2.2 Beskæring og fældning af træer og buske

Enhver beskæring eller fældning af træer skal foretages med træet som udgangspunkt.
Vi skal tænke på hvad vi kan gøre for træet, frem for hvad træet kan gøre for os.

Således skal en beskæring tage udgangspunkt i træets vækstform, sundhedstilstand, evne til at blive gammelt, samt mulighed for at bevare en harmonisk og smukt krone efter en beskæring.
Hvis det er formålstjentligt, kan man overveje fældning og genplantning.

Træffes der beslutning om at fælde et træ, der er levested for beskyttede/sjældne arter, skal det ske på det mest gunstige tidspunkt i forhold til de beskyttede/sjældne arter, og evt. ske på baggrund af en dispensation af Naturstyrelsen.

2.2.1 Kriterier for fældning og beskæring af træer

Følgende forhold danner grundlag for en afgørelse om beskæring eller fældning:

- Træets placering i forhold til bymæssig bebyggelse
- Vurdering af træets art, alder, kulturel værdi, natur værdi, sundhed, æstetik, byplanmæssig funktion, samt placering i forhold til omgivelserne.
- Vurdering af om træet/beplantningen er til fare for den pågældende grundejers ejendom og sikkerhed.
- Det undersøges om træet/beplantningen er underlagt planmæssige (f.eks. lokalplaner og byplanvedtægter) eller lovgivningsmæssige forhold (f.eks. Skovloven og Vejloven).
- Det vurderes om en eventuel beskæring eller fældning indgår i den rutinemæssige drift af området.
- Vurdering af, om træet vokser ind over nabogrunden og er til væsentlig gene.
- Vurdering om træet er til gene for grundejeren selv, hvis træet står på egen grund.
- Reel mistanke om forringet sundhedstilstand hos træer (råd, svamp, skadedyr mv.).

2.2.2 **Afvisning af træfældning**

Ønske om beskæring eller fældning af træer imødekommes som udgangspunkt ikke, hvis årsagen alene er:

- ***Manglende udsigt.***
  Ifølge Loven (Danske Lov, 1683) har ingen grundejer hævd over en udsigt eller kan vinde hævd på en udsigt.
  Dog kan der på arealer der er omfattet af en udsigtsfredning, være pligt til at fjerne udsigtshæmmende opvækst.

- ***Skygge på grunden.***
  Skygge kan være årsag til beskæring/fældning hvis træets skygge på nabogrunden overstiger den naboretlige tålegrænse. Tålegrænsen vurderes fra sag til sag. Praksis er, at skyggeforholdene skal være af væsentlig omfang (som eks. permanent skygge – dvs. skygge i mere end 80% af dagtimerne), før den naboretlige tålegrænse overskrides. Vandrende skygge i nogle timer daglig er absolut tålelig (eks. eftermiddagsskygge).

- ***Nedfaldne blade, kviste, pollen, frugt og frø på hustage, belægninger eller i haver.***
  Det må erkendes, at især træernes blade og nedfaldsfrugt kan give anledning til besvær for naboer, men de samlede gevinster i form af en grøn by eller et frodigt landskab overstiger de gener, træerne i enkelte tilfælde kan give. At træer taber løv og frugt er helt naturligt, og kan derfor ikke anses som en gene.

- ***Antenne- og parabolforhold, samt opsatte solfanger/solcelleanlæg.***
  At en grundejer ændrer tilstanden på sin ejendom, bolig eller have, giver ikke ejeren ret til at kræve en nabos træer beskåret eller fældet.
  Bygning af tagvinduer, haveanlæg, terrasse og swimmingpool mv. giver ikke ret til fældning af træer.

- ***Manglende indsigt til reklamer, belysning eller bygværk.***
  Borgere kan ønske sig kig til særlige bygværker – eks. kirke, by, sportsanlæg, fortidsminde osv. Eller ønsker at gadebelysning skal oplyse dele af egen grund. Disse ønsker tillader ikke beskæring og fældning af træer.

2.2.3 **Tilladelse til beskæring eller træfældning**

Anmodning om beskæring eller fældning kan imødekommes, hvis der er risiko for mennesker eller væsentlige materielle værdier, såsom:

Risikotræer
Træer der på grund af svamp, råd og/eller ustabil grenbygning og rod system, er i fare for at vælte eller falde ned.

Ødelagte belægninger
Skader forårsaget af rødder, hvor belægningen ikke kan oprettes og udbedres ved omlægning, og hvor det samtidig kan garanteres, at skaden ikke gentager sig.

Akutte skader
Træer der kan bringe mennesker, bygninger eller infrastrukturanlæg i fare som følge af vejrlig (eks. storm, lynnedslag og islag).
Skader på bygværk, der beviseligt er forårsaget af træer.

Rør og kabelskader
Hvis træers rødder beviseligt ødelægger/tilstopper kloak-, vand- eller anden kabelforsyning. Og efter en reel vurdering af, at en forsvarlig rod tilskæring ikke kan afhjælpe problemet.

Tryghedsskabende tiltag
Hvis træers placering skaber særligt utrygge forhold, eller er til direkte gene for færdsel på veje og stier (jf. Færdselsloven), forudsat at der ikke findes andre alternative løsninger.

Naturfremmende tiltag
Beskæring og rydning omkring vandhuller, søer og åer for at højne naturværdien og fremme et særligt dyreliv.

NB!
Der foretages så vidt muligt genplantning, hvis det er hensigtsmæssigt det pågældende sted. Ellers kan der foretages erstatningsplantninger andre steder i Vordingborg Kommune.

2.2.4 **Grundejers forpligtigelser**

Ifølge Vejloven ”Bekendtgørelse af lov om offentlige veje § 103, stk. 2” er grundejeren forpligtet til at frirumsbeskære beplantning, der hænger ud over veje, cykelstier og fortove langs offentlige veje således, at den frie højde over fortov/cykelsti er mindst 3,00 m og kørebanen mindst 4,20 m.
Det er vigtigt af hensyn til trafiksikkerheden, at både Grundejer, Kommune og borger overholder sine forpligtigelser med hensyn til vedligeholdelsen af disse beplantninger.

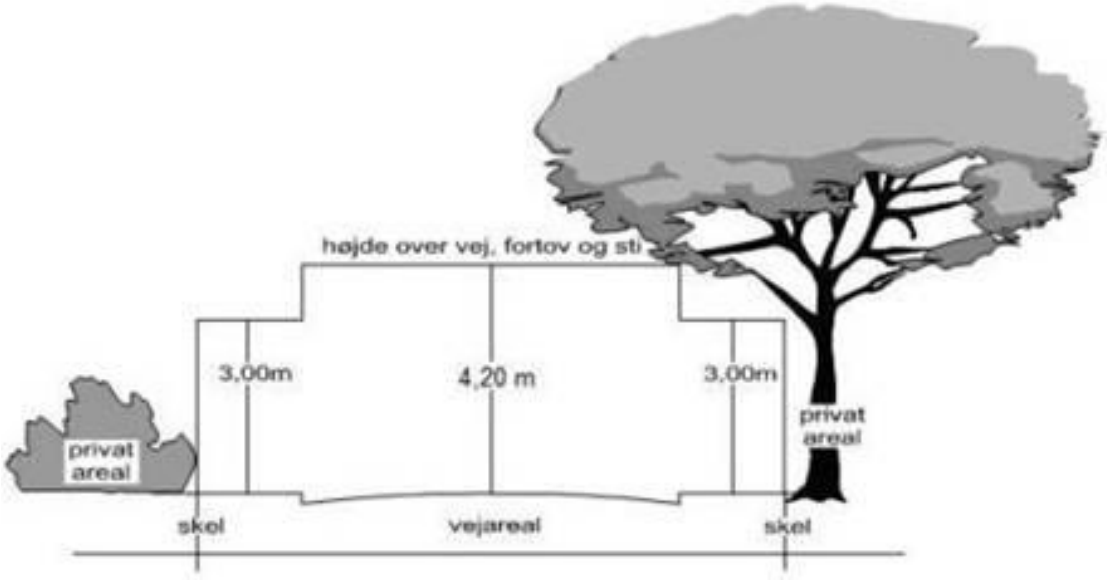

Fig: Illustration af hvilke afstandskrav der er til frirum omkring veje og stier mm.
(Kilde: Vejdirektoratet 2015).

Beplantning som vender ud mod offentlig vej eller sti skal holdes så beskårne, at de på intet tidspunkt rækker ud over vej- eller sti arealet. Ligeledes skal tinglyste oversigtsarealer holdes beskårne i den fastsatte højde. (Normalt 80 cm).
Grundejere som har hække og anden beplantning ud mod fortovs- og gangarealer, skal tilse at den fulde bredde af fortovsarealet er til stede. Flisearealet og siderabatten mod skel, skal således være friholdt for udragende beplantning.
Træer der står fuldstændigt på privat ejendom, kan ejeren frit råde over. Træer hvis krone går ud over fortov eller vejskel, skal dog frirumsbeskæres efter vejlovens krav. Dog skal Vordingborg Kommune inddrages, hvis der skal ske beskæringer eller fældninger af træer som har en natur-, kulturel- og historisk værdi, samt tæer som er ældre end 25 år.

Øvrige beskæringer af træer som står i skel til Kommunens arealer, kan kun ske i samråd med Vordingborg Kommune – Trafik, Park og Havne.

Vordingborg Kommune accepterer ikke hærværk og selvtægt på Kommunens træer. Såfremt et hærværk konstateres og gerningsmanden er kendt, vil pågældende blive politianmeldt og afkrævet erstatning.
Hvis gerningsmanden ikke er kendt, anmeldes hærværk til politiet. Erstatning vil blive fastsat ud fra gældende normer for værdisætning af træer, udarbejdet af Forskningscenteret for Skov og Landskab.

Trafiksikkerhedsmæssigt skal normer og krav til træer, i forhold til oversigtsarealer og afstandskrav, opfyldes jævnført 'Håndbog – Grundlag for udformning af trafikarealer'.

2.2.5 **Forebyggelse af problemer i forhold til naboer.**

I driften af Vordingborg Kommunens grønne områder og vejarealer, vurderes træernes sundhedstilstand løbende, således at problemer i forhold til naboer, så vidt muligt undgås. Efter en eventuel fældning, foretages en genplantning af træer, forudsat at det er hensigtsmæssigt det pågældende sted.

Borgerne skal underrette/involvere Vordingborg Kommune, hvis der skal ske beskæring af større og ældre gamle træer på privat grund (ældre end 25år eller større end 30cm i diameter målt 1m over terræn), dette gælder særligt for træer der er registreret i lokalplaner, eller som er angivet som 'særligt træ', eller 'bevaringsværdigt træ' i Vordingborg Kommunes GIS system eller i 'Miljøportalen mv.
Vordingborg Kommune skal underrettes, og der skal ansøges om beskæring eller evt. fældning, hvis træer står i skel til offentligt areal eller har en trækrone som går over skel.

2.3 Drift og pleje af træer

I Vordingborg Kommune arbejder vi med differentieret træpleje. Det vil sige, at plejeniveauet tilpasses det enkelte træ eller den enkelte beplantning.
I Vordingborg Kommune tilstræber vi at træer får den bedst mulige pleje, og at plejen målrettes til det enkelte træ, med hensyntagen til art, vækst, sikkerhed og æstetik.
Enhver beskæring af træer skal om muligt undgås, men når det skal gøres, bør det ske efter normen om størst muligt hensyn til træets form, vækst og sundhed. Vi skal undgå skamfering af træer, da enhver beskæring forringer et træs levetid.
Det er Vordingborg Kommunes ambition, at have et højt fagligt niveau, og at al beskæring udføres af fagligt uddannede folk, efter Dansk Træpleje Forenings beskæringsguide.

2.3.1 Bytræer

Vordingborg Kommune ønsker flest mulige vej- og bytræer. Eksisterende træer skal bevares så længe som muligt, og plantning af flere og nye træer skal opprioriteres. Nyplantning af træer på vejarealer skal ske i henhold til Vejloven og i samarbejde med Politiet (Færdselsloven).

Eksisterende træer skal bevares så længe som muligt, og vi skal som en del af plejen, løbende vurdere træernes sundhedstilstand. Derudover skal der løbende udarbejdes planer for bevarelse og fornyelse, således at vi kan være på forkant med udviklingen.

Vordingborg Kommunes målsætningen er at antallet og udstrækningen af by- og vejtræer inden år 2040 skal øges med 50% i forhold til antal træer i år 2016.
Dvs. at for hvert træ vi fælder, skal vi som minimum plante tre nye.
Se også 'Tillæg - Retningslinjer for Træer' – pkt. 3.2 Antal træarter.

.

2.3.2 Målsætning for vej- og bytræer

Vordingborg har en målsætning om, at vi med de ressourcer vi har, skal skabe de bedste forudsætninger og vilkår for alle træer i Kommunen.
Forskning fra eks. Københavns Universitet - 'Skov og Landskab' peger på, at hvis vi giver alle nye træer de bedste betingelser i plantning, opvækst og pleje, så vil vi på sigt kunne minimere driftsudgifterne på det enkelte træ.

Vores målsætning er derfor:

- Alle nye træer skal have bedre vækstvilkår end de træer de skal erstatte.
- Alle nye vej- og bytræer skal have store plantehuller og et optimalt vækstvolumen at vokse i.
- Alle nye træer skal være robuste, sunde og klimaegnede.
- Alle nye træer skal passe til det sted de skal stå. Både i størrelse, vækstform og robusthed.
- Alle nye træer skal have en kontinuerlig og systematisk pleje i høj kvalitet.

2.3.3 Omplantning, genplantning og nyplantning

I det nære bymiljø (langs gader og veje, samt på torve og pladser) er udgåede træer ikke ønsket, da de æstetisk ikke passer i bybilledet, og på sigt kan udgøre en sikkerheds risiko. Disse træer bør om muligt fjernes og/eller omplantes med et nyt og tilsvarende. Dog forudsat, at det nye træ som hovedregel, kan få væsentligt bedre vækstvilkår end det tidligere træ.

Enhver tilplantning af træer i bymiljøet skal ses i sammenhæng med den øvrige byplanlægning, historie og arkitektur. Samtidig skal man før plantningen undersøge ledningsplaner og planlagte ledningsarbejder i området.
Træarten skal vurderes fra sted til sted. Men vi ønsker primært hjemmehørende robuste arter, som klarer de vilkår og det miljø som de skal vokse i. Arterne skal afspejle det sted de skal stå, og æstetisk og størrelsesmæssigt passe ind i stedet.

For eksisterende træers vedkomne, skal vi i rette tid plante erstatningstræer for dem der er i dag, således at vi også har træer i morgen.

Tidshorisonten for foryngelse af en beplantning, trærække eller allé, kunne være 10-20 år før forventet afvikling af de eksisterende gamle træer. Altså at man planter tæt på de gamle træer, således at de nye træer umiddelbart kan tage over når de gamle træer falder.

2.4 Træer i skove, lunde, levende hegn og på naturarealer.

Vordingborg Kommune ønsker at bevare udgåede træer i skovene så længe som muligt. Det være sig både opretstående træer eller liggende stammer.
Særligt i skovene og på naturarealer efterstræber vi en 'naturvenlig' skovdrift, hvor alle træer – døde som levende - ses som en del af en større biotop og levested for skovens planter og dyreliv.
Ved at bevare flest mulige store gamle træer, skaber vi de bedste levevilkår for særlige, sjældne eller truede dyrearter. (Eks. fugle, flagermus, biller, sommerfugle og andre insekter).
Træer fældes kun hvis de er til akut fare for mennesker omkring stier og veje. Eks. efter stormfald.
Man vil i skoven og på naturarealer derfor ofte se stående hele døde træer (træruiner), døde grene på træerne, plus stammer og ved som blot ligger og forgår.
Drift og udtynding af nyplantede arealer skal ske kontinuerligt efter den gældende plejeplan.

Alle nye plantede træer i det åbne land og i skoven skal være klimaegnede og robuste. Vi tilstræber samme type og arter som naturligt findes på lokaliteten, medmindre særlige forhold taler imod, eller at en bestemt art ikke kan trives i miljøet.

Vordingborg Kommune har en målsætning om at vi skal øge antallet af træer i det åbne land, i skovene, i byerne og langs vejene, således at Kommunens samlede areal med træer som minimum følger målsætningerne i 'Danmarks Nationale Skovprogram' (www.naturstyrelsen.dk).

2.5 Udførelse af træpleje

Drift og pleje af eksisterende træer foretages af Vordingborg Kommunes egne fagligt uddannede træplejere, og udføres efter en given Plejeplan forvaltet af 'Trafik, Park og Havne'.
Drift og pleje kan foretages af ekstern entreprenør, men dette må kun ske i henhold til Vordingborg Kommunes drift- og plejeanvisninger. Og kun efter bestilling af opgaven via 'Trafik, Park og Havne'.